

Η περίοδος του εμφυλίου πολέμου δικαίως απασχολεί. Δεν ήταν μόνον το μέγεθος της καταστροφής, ο πελώριος πόνος που γέννησε, ήταν και το γεγονός ότι μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '70 αποτελούσε ένα είδος ταμπού ακόμα και σε καθαρά επιστημονικό πλαίσιο μελέτης. Οι εθνικές δυνάμεις, κυρίαρχες στο πολιτικό παιχνίδι, όχι μόνον δεν άφησαν περιθώρια έρευνας αλλά καλλιέργησαν κλίμα διωγμών, αξιοποιώντας άριστα τις όποιες λανθασμένες ενέργειες των πολιτικών τους αντιπάλων.

Τα χρόνια που μεσολάβησαν από την λήξη του πολέμου, (για τους νικητές δεν ήταν καν πόλεμος, πόσο μάλλον εμφύλιος, «αντισυμμοριακός αγών» ήταν) έως τα μέσα της δεκαετίας του '60, είχαν αλλάξει αρκετά πράγματα. Είχε κλείσει το Μακρονήσι, και άλλοι τόποι «διαπαιδαγωγήσεως» τα έκτακτα στρατοδικεία δεν παρέδιδαν ομάδον πολίτες στα εκτελεστικά αποσπάσματα, η έλευση του Κέντρου στην εξουσία έδινε ελπίδες σε ευρύτερες μάζες, παρά την αντικομμουνιστική ρητορική και πρακτική του επικεφαλής του, αλλά το ταμπού της εντρύφησης, έρευνας στα χρόνια του διχασμού παρέμενε.

Η επιβολή της Απριλιανής δικτατορίας περιέπλεξε τα πράγματα έτι περαιτέρω, και η έρευνα καθυστέρησε. Στα πρώτα μεταπολιτευτικά χρόνια εκείνο που είχε διάδοση ήταν οι προσωπικές καταγραφές, οι περιπέτειες όσων έζησαν, ενώ για την επιστημονική καταγραφή έπρεπε να περιμένουμε λίγο ακόμα.

Πριν από 10 χρόνια κυκλοφόρησε η «*Ιστορία του Ελληνικού εμφυλίου πολέμου*» του Γιώργου Μαργαρίτη, πανεπιστημιακού δάσκαλου που από το 1985 διδάσκει ιστορία στη φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου της Κρήτης. Είναι μια δίτομη, εξαιρετικά αναλυτική αφήγηση των γεγονότων με υπερπληθώρα στοιχείων, εγγράφων, ντοκουμέντων και βέβαια, αντιλήψεων, απόψεων.

Σε ότι αφορά την ιδεολογική της κλίση, η έκδοση τούτη δεν κρύβεται, ούτε ο συγγραφέας. Εξ' άλλου έχουμε συχνά επισημάνει ότι: «*το καθήκον του ιστοριογράφου είναι παρόμοιο με εκείνο του ζωγράφου και όχι του φωτογράφου. Δηλαδή ανακαλύπτει και φέρνει στο φως, απομονώνει και αναδεικνύει ότι ανήκει στη φύση του θέματος και δεν αναπαράγει όσα αδιακρίτως ερεθίζουν το μάτι*», όπως διατείνεται κ

αι ο
sir
L
.
Namier
.

Εφ' όσον δεχτούμε αυτή την άποψη, τακτοποιημένοι πια τόσο στο ιστορικό όσο και στο συναισθηματικό τμήμα, οφείλουμε να είμαστε ανοικτοί και στην Altera Pars.

Έτσι ο Νίκος Μαραντζίδης, αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας αλλά και στο Πανεπιστήμιο του Καρόλου στην Πράγα, εξέδωσε τον Απρίλιο το «Δημοκρατικός Στρατός της Ελλάδας 1946 - 1949».

Μεγάλο μέρος των νέων στοιχείων που προσκόμισε, και ως εκ τούτου των απόψεων που εκφράζει, τα ανέσυρε από τα αρχεία των πρώην ανατολικών χωρών που υπάρχουν πλέον κάποιες προσβάσεις. Ήταν πλέον του βέβαιου ότι οι τοποθετήσεις του θα τύχαιναν πολλαπλών υποδοχών. Ο ίδιος σε συνέντευξη που παρεχώρησε στον Δημήτρη Φύσσα, (boo
k
ice
vo

20 – 30 Ιουνίου 2010) λέει ανάμεσα σε άλλα.:

«Στόχος μου δεν ήταν ούτε να δικαιώσω ούτε να δικάσω, αλλά να ερευνήσω και να κατανοήσω. Δεν αισθάνομαι ότι πρέπει να σωπαίνω μπροστά σε θέματα ταμπού, επειδή έτσι επιβάλλει η “πολιτική ορθότητα” μιας οποιασδήποτε στρατευμένης ιστοριογραφίας.»

Με κεντρικό επιχειρήματά του, ότι ο Δ.Σ.Ε. ήταν ένας στρατός αιχμαλώτων, βίαια και όχι εθελοντικά στρατευμένων απαντά στο ερώτημα «πως άντεξε επί τρεισήμισι χρόνια» λέγοντας:

1. Την καθυστερημένη εμπλοκή του εθνικού στρατού.
2. Την οικονομική αδυναμία χρηματοδότησης του πολέμου, μέχρι την εμπλοκή των Η.Π.Α.

3. Την μεγάλη υλική βοήθεια (προς τον Δ.Σ.Ε.) από τα όμορα σοσιαλιστικά κράτη.
4. Την τοποθέτηση μεγάλου μέρους των δυνάμεων του Δ.Σ.Ε σε δύσβατους ορεινούς όγκους
5. Τον μεγάλο αριθμό υποχρεωτικών στρατολογημένων ανταρτών.

Ταυτόχρονα, στο βιβλίο του αναφέρεται σε όλα τα ακανθώδη ζητήματα του πολέμου: Στο παιδομάζωμα, στη βαριά εξουσία του κόμματος, στις λιποταξίες, στο μειονοτικό, στην παραπληροφόρηση.

Δεν αποφεύγει μάλιστα, να τεθεί απέναντι στο έργο του Γ. Μαργαρίτη (σ.27) γράφοντας: «*θα ήταν μάλλον ειλικρινέστερο αν ο συγγραφέας ονόμαζε το έργο του: Η τρίχρονη εποποιία του Δ.Σ.Ε.*» (αναφερόμενος σε άλλη έκδοση του 2004) αναγνωρίζοντας όμως το γεγονός, ότι ο συναδελφός του, συνέβαλε στο να έρθει ο Δ.Σ.Ε στο επίκεντρο των συζητήσεων.

Οι τοποθετήσεις του, ήταν αδύνατον να περνούσαν άνευ σχολίων.

Στην «Αυγή» (<http://www.avgi.gr/ArticleActions/show.action?articleID=563206>) ο **ιστορικός Πέτρος - Ιωσήφ Στανγκανέλλης δεν κρύβει την ιδεολογική του αντίθεση γράφοντας, ανάμεσα σε πολλά άλλα:**

«Η νέα εθνοφροσύνη δεν κραδαίνει πια τα λάβαρα του έθνους, της φυλής και του προαιώνιου προορισμού. Ευέλικτη και εύπλαστη, παρουσιάζεται με τη σημαία της «κοινής λογικής», του «νοικοκυρέματος», του «πέρα και πάνω από πολιτική και κόμματα» «αυτονόητου»

Αν όμως η παραπάνω αντιπαράθεση ήταν περισσότερο από αναμενόμενη, η κριτική του Κώστα Καρακώτια (Καθημερινή 29 Αυγ. 2010) γεννά και άλλα ερωτήματα. Σημειώνει ο κριτικός:

«Στη συστηματική αρθρωμένη έρευνα και προβληματική του συγγραφέα υπάρχουν πάντως κενά και ελλείψεις, όπως οι σχεδόν μηδαμινές αναφορές στον ΔΣΕ στην υπόλοιπη Ελλάδα και τα εκεί χαρακτηριστικά του, αντιφάσεις, όπως αυτή ανάμεσα στον περιγραφόμενο πακτωλό βοήθειās από τα τότε σοσιαλιστικά κράτη και την απόλυτη υλική ένδεια και την πείνα των ανταρτών...»

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι κάθε σοβαρή, καλογραμμένη, με επιχειρήματα επιστημονική εργασία προσφέρει. Έτσι 61 χρόνια μετά την απώθηση του τελευταίου μαχητή από τον «άπαρτο Γράμμο» και αμέτρητες πληγές στο κορμί της μεταπολεμικής κοινωνίας, ο Ν. Μαραντζίδης καταθέτει τη δική του άποψη.

Οφείλουμε να την μελετήσουμε, όσο και αν διαφωνούμε ή όσο και αν λειτουργεί ως ένα ιδεολογικό καταφύγιο. Εξ' άλλου κάθε υλικό που μπορεί να ανασυρθεί από οπουδήποτε μπορεί να αποτελέσει ένα ακόμα στοιχείο για την πιο σωστή αποτίμηση αυτής της περιόδου. Όπως π.χ. η είδηση που αναρτήθηκε το Σαββάτο 28 Αυγ. 2010 στο <http://tvxs.gr/news> και αφορά τη μαρτυρία του σκηνοθέτη Μάνου Ζαχαρία για ντοκιμαντέρ που γύρισε στο Γράμμο και στο Βίτσι με τίτλο «*Η καλύβα ψηλά στο βουνό*» και θέμα το παιδομάζωμα, το οποίο μάλιστα προβλήθηκε μετά από μήνες στη Λευκώνα των Πρεσπών. Η σπαραξικάρδια αφήγηση του σκηνοθέτη για την προβολή αλλά και την τύχη του ντοκιμαντέρ αξίζει ανάγνωσης...